

SERVICIILE EXTERNE DE PREVENȚIE DIN NORVEGIA – CONSIDERAȚII ȘI TRANSFERABILITATE

Introducere

Îmbunătățirea amplitudinii și a calității conformității cu reglementările în materie de securitate și sănătate în muncă (SSM) și îmbunătățirea SSM sunt obiective de lungă durată la nivel european și național. Eforturile de îmbunătățire a mecanismelor și practicilor de gestionare a SSM sunt încurajate, sprijinite și susținute de o serie de actori și de procesele interne și externe ale întreprinderilor¹. Acestea din urmă includ autoritățile de reglementare de stat pentru SSM, cum sunt inspectoratele de muncă și SSM, precum și ministerele sau departamentele guvernamentale din care fac parte. Legea privind mediul de lucru (WEA) este cea mai importantă reglementare în domeniul SSM din Norvegia, ghidând activitățile Autorității de inspecție a muncii. Nu se limitează însă la autoritățile de reglementare și ministere. În unele state membre, serviciile externe de prevenție joacă un rol important în sprijinirea practicilor care promovează SSM și a cerințelor legislative.

Principalul subiect din această sinteză² este rolul serviciilor de prevenție în sprijinirea conformității cu reglementările și a unor practici de SSM mai bune. Serviciile de prevenție sunt definite ca cerințe și măsuri care sunt stabilite pentru a îmbunătăți practicile de SSM, cum ar fi managerii de SSM, reprezentanții de securitate, reprezentanții regionali de securitate (RVO-uri) și serviciile /psihologii de medicină a muncii, precum și formarea în domeniul SSM pentru angajatori și angajați.

În ultimii 10-15 ani s-au introdus mai multe măsuri specifice ca recunoaștere a nevoii de a renunța la o abordare universală. În această sinteză prezentăm două servicii externe centrale de prevenție din viața profesională norvegiană, precum și factorii care stau la baza evoluțiilor recente din domeniul serviciilor și măsurilor de prevenție, și anume serviciile de medicină a muncii și sistemul RVO.

Serviciile de medicină a muncii

În Europa, termenul „prevenție sau servicii de prevenție” se folosește de regulă pentru a descrie sprijinul profesional calificat, fie intern, fie extern unității, oferit angajatorilor, care permite acestora să-și îndeplinească obligațiile legale în materie de SSM și să îmbunătățească SSM. Serviciile de medicină a muncii sunt incluse ca o parte importantă a principiului controlului intern în întreprinderi. Sunt un serviciu de consiliere de specialitate în cadrul securității și sănătății în muncă preventive, menit să sprijine angajatorii și angajații în monitorizarea mediului de lucru din activitatea lor. Este greu de estimat câte întreprinderi sunt conectate la un serviciu de medicină a muncii, deoarece întreprinderile însele trebuie să evalueze dacă situația lor de risc indică dacă ar trebui sau nu să fie conectate la un serviciu de medicină a muncii. În plus, WEA prevede că unele sectoare de activitate sunt obligate să aibă un serviciu de medicină a muncii. Oslo Economics (2018) a estimat că, în 2018, acest sistem se aplica la aproximativ 95 000 de întreprinderi, ceea ce reprezenta aproximativ 60 % (1,6 milioane) din forța de muncă norvegiană.

Obligația unui serviciu de medicină a muncii este prevăzută la secțiunea 3-3 din WEA, iar legiuitorii s-au preocupat de modul în care serviciul poate fi un instrument important în activitatea sistematică de SSM. Conform WEA (secțiunea 3-3), întreprinderile trebuie să se conecteze la un serviciu de

¹ EU-OSHA – Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, Analiza literaturii de specialitate - Îmbunătățirea conformității cu reglementările în materie de securitate și sănătate în muncă: analiză generală, 2021. Disponibil la adresa: <https://osha.europa.eu/en/publications/literature-review-improving-compliance-occupational-safety-and-health-regulations-0>

² Această sinteză politică face parte dintr-o cercetare realizată în Norvegia pentru a oferi o perspectivă suplimentară asupra acestui subiect. Raportul de cercetare este disponibil la adresa: <https://osha.europa.eu/en/publications/norways-approach-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-role-labour-inspectorate-and-prevention-services>

medicină a muncii autorizat de Autoritatea de inspecție a muncii dacă situația de risc o impune. Evaluarea existenței unui astfel de risc trebuie efectuată în cadrul punerii în aplicare de către întreprindere a unor măsuri sistematice de sănătate, de mediu și de securitate.

În unele sectoare de activitate, mediile de lucru sunt caracterizate de un risc mai mare de îmbolnăvire, vătămare și stres decât altele. Prin urmare, WEA prevede că întreprinderile din anumite sectoare de activitate trebuie să aibă un serviciu de medicină a muncii autorizat. Această obligație se bazează pe analize de risc.

Sarcina principală a sistemului de servicii de medicină a muncii este de a sprijini și asista întreprinderile în eforturile lor de a asigura un mediu de lucru bun și responsabil, pe baza unei expertize interdisciplinare. Serviciile de medicină a muncii ar trebui, de asemenea, să ofere angajatorilor consiliere cu privire la modul în care își pot organiza activitatea pentru a asigura cel mai bun mediu de lucru posibil – la nivel de sistem, dar și prin promovarea rolului și a contribuției atât a conducerii, cât și a lucrătorilor individuali. Oslo Economics (2018) a calculat ponderea mediului de lucru necorespunzător care poate fi prevenită de un serviciu de medicină a muncii și a constatat că beneficiul net pentru societate este de 1,3 miliarde de coroane norvegiene (aproximativ 114 270 000 EUR la momentul redactării acestui raport).

În 2023, au fost aduse modificări reglementărilor privind serviciile de medicină a muncii (FOR-2023-03-01-275). Modificările au precizat că aceste servicii ar trebui să acorde prioritate mai degrabă securității și sănătății în muncă preventive decât asistenței medicale individuale pentru angajați. Este prea devreme pentru a spune cum vor schimba aceste noi reglementări activitatea preventivă în domeniul securității și sănătății în muncă, dar schimbările sunt în prezent în curs de evaluare. Schimbările ar trebui însă să clarifice cel puțin că responsabilitatea serviciilor de medicină a muncii ar trebui să fie în principal de a ajuta întreprinderile să respecte reglementările și legislația în materie de SSM.

Inspectorii de muncă au afirmat că au observat o schimbare a gradului de implicare a serviciilor de medicină a muncii în întreprinderi după modificările reglementărilor. Un inspector de muncă a subliniat că acest lucru a fost întotdeauna în interesul serviciilor de medicină a muncii, dar că este posibil să nu fi fost așa de clar pentru întreprinderi.

Inspectorii au descris diferențe considerabile în modul în care întreprinderile și serviciile de medicină a muncii cooperează în materie de SSM. Unele servicii de medicină a muncii oferă o asistență bună, adecvată și relevantă, în timp ce altele nu fac acest lucru. Unii inspectorii au subliniat că unele servicii mai mari sunt puțin distante în ceea ce privește asistența furnizată. În plus, toți au subliniat că, pentru ca un serviciu de medicină a muncii să furnizeze o asistență bună, trebuie să fie prezent în întreprindere. Un inspector a explicat că, atunci când se verifică dacă întreprinderile dispun de un serviciu de medicină a muncii și dacă îl utilizează, este important să se întrebe angajații dacă au aflat de existența serviciului și să se solicite documentație din evaluările riscurilor, din planurile de asistență și din rapoartele anuale ale întreprinderii pentru a vedea istoricul colaborării ei cu serviciul de medicină a muncii.

Sistemul de servicii de medicină a muncii este un serviciu de prevenție de lungă durată în Norvegia, care contribuie la îmbunătățirea locurilor de muncă. SINTEF a evaluat operațiunile serviciilor de medicină a muncii în 2016 (Mandal et al., 2016) și a arătat că o mare parte a managerilor și a reprezentanților de securitate consideră că serviciile de medicină a muncii și-au mărit eforturile de a crea condiții de muncă bune și sănătoase.

Rezultatele cercetărilor noastre arată că multe surse de informații nu erau sigure dacă un sistem de servicii de medicină a muncii precum cel din Norvegia s-ar putea transfera statelor membre ale UE. Un motiv important pentru această incertitudine l-au constituit provocările legate de finanțarea sistemului. O sursă de informații a subliniat că activitatea de prevenție a întreprinderilor în cooperare cu un serviciu de medicină a muncii reprezintă un avantaj, dar, pentru ca această cooperare să fie reușită, serviciul de medicină a muncii trebuie să facă parte din activitatea sistematică de SSM din fiecare întreprindere în parte.

Reprezentanții regionali de securitate

Sistemul RVO a fost instituit în 1981 de autoritățile norvegiene în colaborare cu partenerii sociali pentru a îmbunătăți mediul de lucru pentru lucrătorii din sectorul construcțiilor civile și edilitare. În 2013 a fost pus în aplicare un sistem RVO și pentru hoteluri și restaurante, precum și în sectorul curățeniei.

Conform dispozițiilor WEA, reprezentanții regionali de securitate sunt mențiți să lucreze în întreprinderile care nu și-au ales propriul reprezentant de securitate. Până la alegerea unui reprezentant de securitate în întreprindere, RVO-ul are aceeași autoritate ca reprezentantul de securitate și poate acționa ca reprezentant de securitate al întreprinderii. Dacă întreprinderea are propriul reprezentant de securitate, RVO-urile vor acționa în calitate de consilieri.

Pentru construcțiile civile, reprezentanții regionali de securitate sunt numiți și angajați de Federația Unită a Sindicatelor din Norvegia, iar pentru construcțiile edilitare, de către Sindicatul norvegian al lucrătorilor. În sectorul curățeniei, în hoteluri și restaurante, reprezentanții regionali de securitate sunt angajați de Autoritatea de inspecție a muncii ca parte a unui acord între partenerii sociali. Reprezentanții regionali de securitate sunt organizați separat și nu fac parte din autoritatea de supraveghere și sistemul de inspecție a Inspecției muncii din Norvegia. Sistemul RVO este finanțat de angajatorii din întreprinderile cărora li se aplică reglementările, care plătesc o taxă anuală la fondul pentru RVO-uri.

RVO-urile fac vizite neanunțate în întreprinderi, în cadrul cărora scot în evidență nereguli, informează despre reglementări și propun soluții la problemele din mediul de lucru, în consultare cu întreprinderea și cu angajații, luând în considerare o gamă largă de riscuri. Aceștia își desfășoară activitatea în întreprinderile dintr-o zonă geografică și realizează în mare măsură activități de prevenție.

Sistemul RVO a fost pus în aplicare pentru a contribui la îmbunătățirea standardelor de securitate și de lucru în sectoarele de activitate deosebit de expuse. Sistemul este reglementat printr-un regulament diferit de WEA (FOR-2011-12-06-1355). Secretariatul RVO a conturat o strategie în patru puncte care este în vigoare până la sfârșitul anului 2025, cu obiective legate de reglementarea sistemului:

- să se asigure că întreprinderile dispun de un serviciu de protecție în conformitate cu reglementările;
- să se încheie acorduri de colaborare după necesități (pentru mai multe întreprinderi care lucrează în același loc);
- să se sprijine înțelegerea activității SSM în aceste sectoare de activitate și
- să se îmbunătățească calitatea datelor din sistemele lor și cooperarea cu Autoritatea de inspecție a muncii din Norvegia, cu partenerii sociali și alți actori.

Reprezentanții regionali de securitate sunt organizați pe regiuni, fiecare regiune fiind deservită de câte un RVO. Regiunile și numărul de RVO-uri nu sunt aceleași pentru toate sectoarele de activitate. Pentru sectorul construcțiilor civile, țara este împărțită în 15 regiuni, iar pentru infrastructură (construire de drumuri, căi ferate etc.) există 14 regiuni. Pentru hoteluri și restaurante există nouă, iar pentru sectorul curățeniei, șapte regiuni. RVO-urile urmăresc să acorde prioritate întreprinderilor mici și mijlocii. În construcțiile civile și edilitare, aceștia vizitează însă și șantiere mari, deoarece contractantul principal are adesea contractanți mai mici pe șantiere.

Alegerea de către RVO-uri a întreprinderilor pe care să le viziteze este într-o anumită măsură aleatorie, dar mulți lucrează în sectorul lor de activitate de destul de mult timp ca să știe unde este probabil să găsească probleme. Pentru întreprinderile de curățenie, situația este puțin diferită. De multe ori, RVO-urile trebuie să programeze vizitele deoarece angajații se află în mod normal la sediul clienților. RVO-urile vizitează și întreprinderi de curățenie nou înființate, bazate pe sisteme de autorizare pentru curățenie. Mai mult, se deplasează pentru a găsi întreprinderi, căutând mașini cu logourile întreprinderilor de curățenie parcate în diverse locuri.

Împreună, cei 45 de reprezentanți RVO din construcții civile, construcții edilitare, hoteluri, restaurante și servicii de curățenie au vizitat 4 590 de întreprinderi în 2022. Printre principalele realizări ale RVO-urilor se numără asigurarea faptului că întreprinderile care ar trebui să aleagă un reprezentant de securitate îl aleg, iar reprezentanții aleși beneficiază de formarea prevăzută de lege. RVO-urile pot

opri munca dacă prezintă un risc iminent pentru sănătatea sau viața lucrătorilor. RVO-urile din construcții opresc procesele de lucru în mai mult de jumătate din vizitele lor, în 2021 numărul fiind de peste 1 700 de ori.

În ceea ce privește transferabilitatea la alte țări europene, trebuie subliniat că sistemul RVO este strâns legat de sistemul general privind reprezentanții de securitate din WEA. Prin urmare, pentru a putea utiliza un sistem precum sistemul RVO din Norvegia, în țara respectivă ar trebui să existe un fel de acord general pentru reprezentanții de securitate. Mai multe surse de informații și-au exprimat convingerea că RVO-urile ar fi transferabile la statele membre ale UE, dar, la fel ca în cazul serviciilor de medicină a muncii, au subliniat că finanțarea este un factor important care trebuie avut în vedere. Sursele noastre de informații au subliniat, de asemenea, că acordul ar trebui inclus în reglementările guvernamentale pentru a permite punerea sa în aplicare. Un alt aspect important este faptul că sistemul trebuie să vizeze sectoarele de activitate expuse și să nu fie conceput ca un sistem general pentru întreaga piață a muncii.

Referințe

Fair Play Bygg Oslo og omegn. (fără dată). *Informare în limba engleză:* <https://fairplaybyggoslo.no/english/>

Autoritatea de inspecție a muncii din Norvegia. (fără dată). *Serviciile de medicină a muncii.* <https://www.arbeidstilsynet.no/en/hse-cards/roller-i-hms-arbeidet/occupational-health-services/>

Autoritatea de inspecție a muncii din Norvegia. (fără dată). *Munca în Norvegia: Drepturile și obligațiile dumneavoastră.* <https://www.arbeidstilsynet.no/en/working-conditions/knowyourrights/>

Regionale verneombud. (fără dată). *Despre noi* [Reprezentanții regionali de securitate în sectorul construcțiilor civile și edilitare]. <https://rvofond.no/ba/about-us>

Regionale verneombud. (fără dată). *Despre noi* [Reprezentanții regionali de securitate în hoteluri, restaurante și sectorul curățeniei]. <https://rvofond.no/hrr/about-us>

Autori: Rolf K. Andersen și Johanne Stenseth Huseby.

Coordonatorii proiectului: Ioannis Anyfantis și Lorenzo Munar, Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA)

Această sinteză politică a fost realizată la cererea Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA). Conținutul său, inclusiv eventualele opinii și/sau concluzii exprimate, aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă neapărat opiniile EU-OSHA.

Nici Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, nici altă persoană care acționează în numele agenției nu este responsabilă de modul în care aceste informații ar putea fi utilizate.

© Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă, 2024

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Pentru utilizarea sau reproducerea fotografiilor sau a altor materiale pentru care Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă nu deține drepturile de autor, trebuie solicitat acordul direct de la deținătorii drepturilor de autor.